

УДК 343.373(477)

Шиян О.Ю.

канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ВІДМЕЖУВАННЯ НЕЦІЛЬОВОГО ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ ВІД ВИДАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО ЗМЕНШУЮТЬ НАДХОДЖЕННЯ БЮДЖЕТУ АБО ЗБІЛЬШУЮТЬ ВИТРАТИ БЮДЖЕТУ ВСУПЕРЕЧ ЗАКОНУ

Родовий і видовий об'єкти злочинів, передбачених ст. ст. 211 та 210 Кримінального кодексу України (далі – КК), збігаються. Стосовно основного безпосереднього об'єкта цих злочинів, то, якщо злочин, передбачений ст. 210 КК, порушує порядок виконання бюджетів саме за видатками і порядок кредитування з бюджетів, то ст. 211 КК встановлює караність неправомірної зміни не тільки видаткової (а точніше витратної), а й дохідної частини державного та місцевого бюджетів. Додатковим об'єктом злочину потрібно визнавати, зокрема, систему оподаткування в частині встановленого порядку запровадження та справляння податків і зборів. Предмети злочинів, передбачених ст. 210 та ст. 211 КК, збігаються за назвою, але не за змістом. Підтримуємо думку В. О. Навроцького, який не визнає предметом злочину, передбаченого ст. 210 КК, кошти, які лише підлягають передачі до бюджету, а також кошти, належні окремим юридичним особам на праві власності [1, с. 127]. Предметом же злочину, передбаченого ст. 211 КК, є надходження бюджету та витрати бюджету, що на момент видання нормативно-правового акта ще не зараховані до бюджету (не перебувають на єдиному казначейському рахунку) та можуть визнаватися тільки запланованими бюджетними коштами. При цьому А.Ф. Волобуєв і Р.Л. Степанюк класифікують бюджетні кошти таким чином: 1) кошти, заплановані в бюджеті, але ще не одержані (планові кошти); 2) кошти, які вже надійшли до бюджету (наявні кошти) [2, с. 200–201].

Разом з тим, щоб усунути підґрунтя для суперечливого тлумачення КК і подолати ставлення до ст. 211 КК як до норми, що передбачає караність лише протиправного розподілу бюджетних коштів, у цій кримінально-правовій нормі О.О. Дудоров, С.Р. Тагієв справедливо пропонують уточнити, що предметом описаних у ній дій є кошти (а не бюджетні кошти) у великих чи особливо великих розмірах [3, с. 546]. Крім того, аналіз складу злочину, передбаченого ст. 211 КК, показує, що його предметом, разом із бюджетними коштами виступають і нормативно-правові й розпорядчі акти, які змінюють доходи й видатки бюджету всупереч встановленому законом порядку. Цей предмет злочину не співпадає з предметом суспільних відносин, а належить до предметів, відсутність яких є умовою нормального існування і функціонування суспільних відносин.

Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 211 КК, полягає, як і у ст. 210 КК, у формі виключно дії, але у ст. 211 КК – у вигляді видання службовою особою нормативно-правового акта, що зменшує надходження бюджету або збільшує витрати бюджету всупереч закону.

Злочин, передбачений ст. 211 КК, вважається закінченим, як і в ст. 210 КК, з моменту вчинення суспільно небезпечного діяння, але в першій статті – з моменту видання відповідного нормативно-правового або розпорядчого акта, тобто складання, видання та підписання службовою особою такого акта або його затвердження, якщо цей акт був прийнятий колегіальним органом.

Суб'єкт злочину, передбаченого ст. 211, як і ст. 210 КК, – спеціальний; це службова особа. Але, на відміну від ст. 210 КК, – уповноважена видавати акти, пов'язані з упорядкуванням надходжень і витрат бюджетів.

Суб'єктивна сторона злочинів, передбачених і ст. 210, і ст. 211 КК, збігається, вона характеризується виною у формі умислу; вид умислу – прямий.

Видання розпорядчого акта, який неправомірно зменшує надходження бюджету або збільшує витрати бюджету (наприклад, прийняття головою райдержадміністрації одноособового розпорядження про виділення юридичній особі – суб'єкту підприємницької діяльності безпроцентного кредиту за рахунок перевищення доходної частини районного бюджету), не утворює складу злочину, передбаченого ст. 211 КК, однак за наявності підстав може кваліфікуватись за ст. 210 КК.

Якщо видання нормативно-правових або розпорядчих актів, які незаконно змінюють доходи або видатки бюджету, поєднується з фактичним нецільовим використанням бюджетних коштів, здійсненням видатків бюджету чи наданням кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням, вчинене потрібно кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених ст. ст. 210 і 211 КК. У разі, коли шляхом видання актів, вказаних у ст. 211 КК, вчинюються порушення бюджетного

законодавства, описані в диспозиції ст. 210 КК, вчинене з урахуванням правил про конкуренцію загальної і спеціальної норми потрібно кваліфікувати лише за ст. 211 КК.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Навроцький В. О. Кримінальне право. Особлива частина : курс лекцій. Київ: Знання, 2000. 771 с.
2. Волобуєв А., Степанюк Р. Особливості механізму злочинних порушень бюджетного законодавства. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 4. С. 200–201.
3. Кримінальне право (Особлива частина): підручник / за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. Луганськ: Видавництво «Елтон – 2», 2012. Т. 1. 780 с.